

АНОТАЦІЯ

Мазур О. Л. Музичні архівні фонди радіокомпаній в умовах цифровізації. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 029 – Інформаційна, бібліотечна та архівна справа. – Міністерство культури та інформаційної політики України, Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, Київ, 2021.

Дисертаційна робота є одним з перших в Україні комплексних досліджень, присвячених встановленню особливостей формування музичних архівних радіофондів в системі документних комунікацій суспільства, розробці науково обґрунтованих заходів, спрямованих на оптимізацію комплектування, обліку та використання музичних фондів радіоархівів, вдосконалення технологій збереження і реставрації архівних музичних радіозаписів.

Проаналізовано стан розробленості досліджуваної проблеми, висвітлено науково-методологічний апарат дослідження музичних архівних фондів. У контексті формування світової музичної індустрії висвітлено генезис створення засобів фіксації звуку та розвиток ефірного відтворення музики. Цілісний історико-інформаційний аналіз проведено у контексті синергетики двох комунікаційних систем – звукозапису і радіомовлення.

Визначено, що радіопростір має ознаки складної відкритої сфери, при цьому радіомовлення є його невід’ємною комунікаційною підсистемою. Становлення музичного сектору в системі радіомовлення відбувалося під впливом ускладнення технологічних можливостей радіостудій і засобів аудіозапису, диверсифікації жанрово-стильових особливостей музичного контенту. Встановлено закономірність, відповідно якої протягом ХХ ст. у конкуренції з «радійною музикою» грампромисловість використовувала технологічні та комунікативні досягнення радіомовлення.

Виявлено специфічні риси розвитку музичного радіомовлення на українських землях у складі Російської імперії та Радянського Союзу, а також з часів відновлення незалежності України, що співпало зі зломом фаз

інформаційної епохи. Обґрунтовано, що експериментальне радіомовлення в Україні почалося не з поширення політичної та новинної інформації, а з виходу в радіоефір літературно-художніх та музичних програм, які називалися «радіоконцерти» (1920-ті – 1930-ті рр.). Доведено, що спроби реставрації архівних фономатеріалів почалися у другій половині 1920-х рр., але розробкою і виробництвом спеціального обладнання для цього фахівці докладно не займалися – частіше все обмежувалося еквалайзером і динамічними процесорами.

З'ясовано, що музичне радіо пройшло довгий еволюційний шлях: від музичного телеграфу (1876 р.), перших радіошоу з магнітним записом (1914 р.), бурхливого розвитку радіотехніки та техніки звукозапису (1920х– 1940х рр.), трьоххвилинних рок-н-ролів з кустарних платівок (1950-ті рр.), «піратської музики», радіотрансляція якої відбувалася з морських судів (1960-ті рр.), нічних радіотрансляцій концептуальних музичних альбомів з вінілових лонгплеїв (1970-ті рр.), ацетатних промо-платівок (1980-ті рр.), компакт-дисків (1990-ті рр.) — до сервісів музичного стрімінгу (потокове онлайн-мовлення, яке реалізують більшість сучасних інтернет-провайдерів).

Зазначено, що більшість публікацій з історії, теорії та практики радіомовлення мають описовий характер, ґрунтуються переважно на матеріалах періодичної преси, професійному досвіді авторів та у меншій мірі на документах радіоархівів, фактично не досліджуються проблеми формування архівів і музичних фондів фонодокументів суб'єктів радіомовлення. Окремою групою науково-практичних розвідок постають публікації виключно технічного характеру щодо специфічних прийомів відновлення та оцифрування фонограм, технологічних особливостей створення музичних фонограм для радіо, які реалізуються звукорежисерами в спеціально обладнаних студіях звукозапису.

Охарактеризовано особливості організації архівних підрозділів АТ «НСТУ» Центральної Дирекції «Українське радіо», та умови збереження музичних фонодокументів як складової частини фондів радіокомпаній. Систематизовано методи і процедури створення, ведення обліку, реєстрації, обробки і зберігання

фонограм у сховищах, умови накопичення і розмежування, склад і терміни зберігання, техніки комплектування фондів, видовий склад музичного фонду.

Розкрито основні еволюційні етапи та особливості формування музичних фонотек в американських радіокомпаніях «Radio Corporation of America», «National Broadcasting Company», «Columbia Broadcasting System», «American Broadcasting Company», де окрему увагу приділено специфіці формування колекцій джазових звукозаписів на американському радіо.

Встановлено, що одним з найстаріших у світі звукових радіоархівів є «American Radio Archives». Охарактеризовано місце та роль інших найбільших зарубіжних колекцій радіомовлення. Окрему увагу приділено характеристиці однієї з найбільших музичних колекцій аудіозаписів Британської бібліотеки. Викладено результати контент-аналізу музичної колекції «BBC Radio 1». Простежено, що з 2007 р. у межах архівної програми Бі-Бі-Сі в Інтернеті стали доступними вибіркові матеріали «живих» музичних сесій, концертів та діджейшоу із спеціально записаною комерційною музикою. Доведено, що одна з кращих в світі колекцій фонограм, яка налічує 7 млн. записів, зокрема й зроблених на музичному радіо, сформована у «BBC Archive Centre». Розкрито особливості реалізації публічного доступу до музичних радіофондів BBC Archive Center та The British Library Sound Archive, який надається через Британську бібліотеку і обмежується прослуховуванням музичних радіозаписів у її приміщенні.

Визначено пріоритетні напрями та концептуальні завдання комплексної цифрової трансформації всіх компонентів системи музичних архівних радіофондів. Розглянуто техніко-технологічні особливості переводу музичного контенту архівних фондів радіомовників у цифровий формат.

Охарактеризовано канали доступу до архівних фондів із записами музики та визначено організаційні заходи інформаційної та технологічної безпеки, зокрема вимоги щодо модернізації охоронного режиму архівних підрозділів в умовах цифровізації. Доведено, що основою захисту від збоїв пристроїв

зберігання та відтворення записів музики є організація системи резервного копіювання та дублювання даних.

Заходи безпеки музичних радіофондів мають передбачати два основних напрями – техніко-технологічний та організаційно-методичний. Обґрунтовано, що задля збереження записів окрему увагу слід приділяти питанням інформаційної безпеки: забезпечення їх автентичності, захист від шкідливих комп'ютерних програм (вірусів) і від несанкціонованого доступу.

Обґрунтовано, що формування інтегрованих цифрових колекцій музичних записів архівів і бібліотек, хоча й стає явищем повсякденної практики, здійснюється досить неоднорідно. Охарактеризовано комунікаційні стратегії щодо створення та оптимізації функціонування міжрепозиторних музичних сервісних проєктів у зарубіжних радіокомпаніях.

Визначено перспективні напрями використання цифрових інтегрованих музичних колекцій архівних радіофондів, зокрема запропоновано нову модель щодо організації зберігання та використання музичних радіозаписів – інтерактивний сервісний міжрепозиторний проєкт «Цифрова музика в радіобібліотеці». Встановлено причинно-наслідкові зв'язки формування медіамузики із запровадженням на радіо цілодобового музичного мовлення.

Зазначено, що однією з проблем інтеграції цифрових музичних ресурсів України до світового комунікаційного простору є необхідність вдосконалення систем захисту транскордонної передачі даних від несанкціонованого доступу. Для досягнення стратегічних цілей мають бути сформовані демократичні засади управління підприємствами інформаційної сфери, побудована відповідна інфраструктура. Така парадигма дозволила б створити оптимальні моделі інтеграції цифрових музичних ресурсів архівного фонду Національної суспільної телерадіокомпанії України до світового комунікаційного простору. Актуальною проблемою залишається завершення комплексної програми оцифрування фондів музичних ресурсів НСТУ.

Основними складовими цифрових трансформацій музичних колекцій архівів радіокомпаній є технології (особливості відновлення, реставрації та

оцифрування фондів музичних фонограм радіокомпаній), комунікації (канали доступу до репозиторних музичних сервісів) та безпека (організаційноправові та технічні заходи безпеки електронних ресурсів радіо архівів), кожен з яких докладно розкрито. Визначено сучасну структуру каналів доступу до архівних музичних радіоресурсів: 1) шляхом відвідування бібліотек і архівів; 2) придбання перевиданих архівних записів на носіях; 3) придбання оригінальних артефактів на аукціонах і т.п.; 4) стрімінг-сервіси та інші мережеві ресурси.

Ключові слова: архівні звукозаписи, інформаційні ресурси, музичний радіофонд, радіокомпанія, сервісна модель, фонодокумент, фондосховища.

ABSTRACT

Mazur O. L. Music archival funds of radio companies in the conditions of digitalization. – Qualifying scientific work as a manuscript.

Thesis for the PhD Degree in the specialty 029 Information, library and archival studies. – Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine, National Academy of Culture and Arts Management, Kyiv, 2021.

The dissertation is one of the first in Ukraine comprehensive research on the peculiarities of the formation of musical archival radio funds in the system of documentary communications of society, the development of scientifically sound measures aimed at optimizing the acquisition, accounting and use of music archives, improving technologies for preserving and restoring archives.

The state of development of the researched problem is analyzed, the scientific and methodological apparatus of research of musical archival funds is covered. In the context of the formation of the world music industry, the genesis of the creation of means of sound fixation and the development of ethereal music reproduction are highlighted. A holistic historical and informational analysis was conducted in the context of the synergy of two communication systems - sound recording and radio broadcasting.

It is determined that radio space has the features of a complex open sphere, and radio broadcasting is its integral communication subsystem. The formation of the music sector in the radio broadcasting system was influenced by the complexity of the technological capabilities of radio studios and audio recording, diversification of genre and style features of music content. A pattern has been established, according to which during the twentieth century. in competition with "radio music", the grammar industry used technological and communicative achievements of radio broadcasting.

Specific features of the development of music broadcasting in the Ukrainian lands as part of the Russian Empire and the Soviet Union, as well as since the restoration of Ukraine's independence, which coincided with the break of the phases of the information age. It is substantiated that experimental radio broadcasting in Ukraine began not with the dissemination of political and news information, but with the broadcasting of literary, artistic and musical programs called "radio concerts" (1920s - 1930s). It is proved that attempts to restore archival sound materials began in the second half of the 1920s, but the development and production of special equipment for this purpose specialists did not deal in detail - more often everything was limited to equalizers and dynamic processors.

It was found that music radio has come a long way: from the musical telegraph (1876), the first radio shows with magnetic recording (1914), the rapid development of radio and recording technology (1920s-1940s), three-minute rock n -rolls from artisanal records (1950s), "pirate music", which was broadcast from ships (1960s), night radio broadcasts of concept music albums from vinyl longplays (1970s), acetate promos -records (1980s), CDs (1990s) - to music streaming services (streaming online broadcasting, which is implemented by most modern Internet providers).

It is noted that most publications on the history, theory and practice of radio broadcasting are descriptive, based mainly on periodicals, professional experience of authors and to a lesser extent on documents of radio archives, in fact, do not study the problems of archives and music collections of radio documents. A separate group of scientific and practical investigations are publications of a purely technical nature on specific methods of restoration and digitization of phonograms, technological

features of creating musical phonograms for radio, which are implemented by sound directors in specially equipped recording studios.

The peculiarities of the organization of archival subdivisions of JSC "NSTU" of the Central Directorate "Ukrainian Radio" and the conditions of preservation of musical sound documents as a part of the funds of radio companies are described. Methods and procedures of creation, accounting, registration, processing and storage of phonograms in storages, conditions of accumulation and delimitation, structure and terms of storage, techniques of acquisition of funds, species composition of musical fund are systematized.

The main evolutionary stages and features of the formation of music libraries in the American radio companies "Radio Corporation of America", "National Broadcasting Company", "Columbia Broadcasting System", "American Broadcasting Company" are revealed, where special attention is paid to the formation of jazz sound collections on American radio.

It has been established that one of the world's oldest sound radio archives is the American Radio Archives. The place and role of other largest foreign radio broadcasting collections are described. Particular attention is paid to the characteristics of one of the largest music collections of audio recordings of the British Library. The results of the content analysis of the music collection "BBC Radio 1" are presented. It has been observed that since 2007, selective materials of "live" music sessions, concerts and DJ shows with specially recorded commercial music have become available on the Internet as part of the BBC's archival program. It has been proven that one of the best collections of phonograms in the world, which has 7 million recordings, including those made on music radio, was formed in the BBC Archive Center. The peculiarities of the implementation of public access to music radio funds of the BBC Archive Center and The British Library Sound Archive, which is provided through the British Library and is limited to listening to music radio recordings in its premises, are revealed.

The priority directions and conceptual tasks of complex digital transformation of all components of the system of music archival radio funds are determined. The

technical and technological features of the translation of the music content of the archives of radio broadcasters into digital format are considered.

The channels of access to archival funds with music recordings are characterized and the organizational measures of information and technological security are determined, in particular the requirements for modernization of the security regime of archival subdivisions in the conditions of digitalization. It is proved that the basis of protection against failures of storage devices and playback of music recordings is the organization of a system of data backup and duplication.

Security measures for music radio funds should include two main areas - technical and technological and organizational and methodological. It is substantiated that in order to preserve records, special attention should be paid to information security issues: ensuring their authenticity, protection from malicious computer programs (viruses) and from unauthorized access.

It is substantiated that the formation of integrated digital collections of music recordings of archives and libraries, although it becomes a phenomenon of everyday practice, is quite heterogeneous. Communication strategies for creating and optimizing the functioning of inter-repository music service projects in foreign radio companies are described.

Perspective directions of use of digital integrated music collections of archival radio funds are defined, in particular the new model concerning the organization of storage and use of music radio recordings is offered - the interactive service interrepository project "Digital music in radio library". The causal links between the formation of media music and the introduction of round-the-clock music broadcasting on the radio have been established.

It is noted that one of the problems of integration of digital music resources of Ukraine into the world communication space is the need to improve systems for protection of cross-border data transmission from unauthorized access. In order to achieve the strategic goals, democratic principles of management of information enterprises must be formed, and the appropriate infrastructure must be built. Such a paradigm would allow to create optimal models of integration of digital music

resources of the archival fund of the National Public Television and Radio Company of Ukraine into the world communication space. The completion of a comprehensive program of digitization of stock music resources of NSTU remains an urgent problem.

The main components of digital transformations of music collections of radio archives are technologies (features of restoration, restoration and digitization of stock music phonograms of radio companies), communications (channels of access to repository music services) and security (organizational, legal and technical security measures of electronic resources of radio archives). which are disclosed in detail. The modern structure of access channels to archival music radio resources is determined: 1) by visiting libraries and archives; 2) acquisition of republished archival records on media; 3) purchase of original artifacts at auctions, and others; 4) streaming services and other network resources.

Key words: Archival Sound Recordings, Information Resources, Music Radio Fund, Radio Company, Service Model, Phonodocument, Fund Storages.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях України:

1. Мазур О. Л. Архівні фонограми на музичному радіо як вид сервісних аудійних документів. *Збірник праць науково-дослідного інституту пресознавства*. Львів. 2020. № 10 (28). С. 261-273.

2. Мазур О. Л. Музичні радіозаписи як об'єкти архівного зберігання. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2020. № 3. С. 40–46.

3. Мазур О. Л. Розвиток раннього музичного радіомовлення у контексті еволюції засобів аудіозапису (до 1970-х р.). *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2020. № 4. С. 55–62.

Статті у зарубіжних наукових виданнях:

4. Мазур О. Л. Умови збереження фотодокументів в архіві Національної суспільної телерадіокомпанії України. *International Journal of Innovative Technologies in Social Science*. 2021. № 3. С. 1-7.

Статті у інших зарубіжних виданнях:

5. Mazur O. L. Disco Music Records (From The World Radio Archives). *Modern Science: Problems and Innovations*. Stockholm, Sweden. 2020, July 26-28. pp. 344-354.

6. Mazur O. L. The Features Of The Music Content In Radio Archives. *Process Management and Scientific Developments*. Birmingham, United Kingdom. 2020, July 22. pp. 26-34.

7. Mazur O. L. The Music Phonodocuments Foreign Repositories Characteristics: Types, Features, Prospects. *Slovak international scientific journal*. 2020. № 42, Vol. 1. pp. 50-54.

Інші опубліковані праці апробаційного характеру:

8. Мазур О. Л. Звукозаписи з радіоархівів: відновлення музики у цифрі. *Наук. Рецензований журнал «Образ»*. 2021 №1 (35) С. 142-151.

9. Мазур О. Л. Діяльність об'єднання художніх колективів «Музика» Українського радіо. *Гуманітарні студії НАКККіМ – 2017: матер. Міжнародн. науково-теоретичної конференції*. Київ, 23 листопада 2017 р. Київ : НАКККіМ, 2017. С. 29-32.

10. Мазур О. Л. Суспільне мовлення в Україні. *Інформаційна діяльність, документознавство, бібліотекознавство: історія, сучасність, перспективи : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф.*, Київ, 30–31 трав. 2018 р. ; редкол.: С. Х. Литвин та ін. ; упоряд. : О. М. Збанацька. Київ : НАКККіМ, 2018. С. 29-31.

11. Мазур О. Л. Зарубіжні фонди музичних фонодокументів: досвід The British Library Sound Archive. *Культура та інформаційне суспільство ХХІ століття: матеріали Всеукраїнської науково-теоретичної конференції молодих учених*. Харків. 23-24 квітня 2020 р. ХДАК. С. 211-212.

12. Мазур О. Л. Зарубіжні сховища музичних фонодокументів. *Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі: матеріали Третьої міжн. наукової конференції*. Київ. 14-16 травня 2020 р. КНУКіМ. Київ, 2020. С. 95-97.

13. Мазур А. Л. Зафиксированная медиамузыка : некоторые коммуникативно-культурные проблемы. *Science, Society, Education: Topical Issues and Development Prospects: The 9 th International Scientific and Practical Conference.* Kharkiv, Ukraine. 2020. August 2-4. Scientific Publishing Center. pp. 229-236.

14. Мазур О. Л. Забезпечення безпеки архівних фондів музичних аудіо записів радіокомпаній в умовах цифровізації. *Культура і мистецтво: сучасний науковий вимір. міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених, аспірантів та магістрів.* Київ. 3-4 листопада 2020 р. НАКККиМ. Київ, 2020. С. 63-64.